

Horák, Bohuslav

Předmluva

In: Horák, Bohuslav. *Daniel Vetter a jeho "Islandia"*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1931, pp. [3]-6

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/118779>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PŘEDMLUVA.

„Islandia aneb krátké vypsání ostrovu Islandu“ od Daniele Vettra náleží k nejvýznamnějším spisům naší starší literatury zeměpisné. Ale její význam je širší již proto, že vyšlo také vydání polské a německé. Svým obsahem pak předčí Vettrův spisek vše, co bylo v 17. stol. o ostrově Islandu napsáno mimo skandinávskou oblast. Tak ocenil obsah Islandie Th. Thoroddsen (Gesch. d. isländ. Geogr. II., str. 205).

Jediný dnes známý český rukopis Islandie dosud vydán nebyl. Z tisků Islandie byl uveřejněn jenom český Zibrtem (ve Světozoru 1893) a dánský překlad polského vydání Thorsonem (v Annaler for Nordisk Oldkyndighet og Historie 1858).

Ačkoliv Islandie vyšla tiskem ve třech jazycích (polsky, německy, česky), je dnes znám z každého vydání jenom jeden výtisk (ve Lvově, v Kodani a v Praze). Ale Islandia zasluhuje, aby byla uvedena v širší známost a stala se přístupnější ve všech svých vydáních, nežli tomu bylo dosud. Proto jsem přistoupil k jejímu vydání, a to všech tří jejích textů.

Vydání českého textu je pořízeno podle rukopisu v knihovně Národního musea v Praze. O způsobu svého vydání a zásadách, jimiž jsem se při něm řídil, píši podrobněji na str. 66 a d. Zde spojím se jenom několika stručnými poznámkami o tom a několika slovy o celkovém rázu rukopisu.

Rukopis je psán nedbale, hlásky i celá slova v něm často chybějí. Pochází patrně od opisovače ne valně vzdělaného, který napsal na př.: přichylnem (m. přichylným), konffyeitiové (m. konfojové), shledání (m. shledali), redbencii (m. residencí), losy (m. soli), coendoval (m. komendoval), vhu (m. vrchu), hojnosti (m. hod-

nosti), poslazíti (m. posloužiti), svony (m. zvony), bílá (m. libá), přednešení (m. předěšení), vymáhají (m. vymáchány), přítomní (m. pitomé), při které (m. přikryté), opatřený (m. opařený), zocti brazy (m. zoctěti, brzy), plný (m. pilný), nevu (m. hněvu), oulsilnými (m. oulisnými), Springesch (m. Springfisch), vyptati (m. vypravití), prsteny (m. příčiny)*. V těchto a v podobných případech opravil jsem rukopis podle starého tisku a označil svou opravu hranatou závorkou. Pod čarou pak uvádím znění rukopisné. Ve svém vydání přihlížím vždy také k starému českému tisku z r. 1673, jehož odchylky od rukopisu uvádím pod čarou. Přidržel-li jsem se v něčem st. tisku, poznamenávám pod čarou zase odchylky rukopisné. Kde Zíbrtovo vydání starého tisku liší se od své předlohy, zaznamenal jsem i tyto odchylky a označil je připojeným Z.

Kulaté závorky jsou již v rukopise.

Vydání polského textu je věrný opis polského tisku z roku 1638, v němž jenom frakturu nahrazuji latinským písmem. V závorkách připojil jsem stránkování a číslování listů podle polského originálu a doplnil stránkování prvních čtyř listů. Také vydání německého textu je věrný opis německého tisku z roku 1640. Doplnil jsem jej označením obou stran listů původního textu, které jsem vložil v svém vydání do hranatých závorek.

Věcné poznámky k Islandii ponechal jsem až na konec, za vydání textů, ježto jsou všem třem textům společné. Cituji je v své práci: P s připojeným číslem.

Jenom poznámky k úvodním věnováním, jež se v textech Islandie liší, uvedl jsem hned při každém vydání pod čarou. Odvolávám-li se na text Islandie, cituji při polském textu stránku, při německém list původního vydání, při českém textu pak stránku svého vydání.

Mapy, které k své knize přidávám, byly podle mého náčrtu zhotoveny ve vojenském zeměpisném ústavu. Předlohou byla mapa Islandu (1 : 750.000 v Thoroddsenově díle Island I.), pro znázornění thingvellské pláně topografické mapy v měř. 1 : 50.000. (Generalstabens Topografiske Kort. Listy: Thingvallavatn a Ármannsfell.)

* Při takovém rázu rukopisu je podivné, jak mohla býti vyslovena domněnka, že jde o vlastní rukopis Vettrúv (Zfbrt v Kwartal. Histor. IX., str. 412).

Nebylo původně mým úmyslem připojiti k vydání Vetrovy Islandie také životopis jejího autora. Jenom pro svou vlastní informaci shledával jsem údaje o jeho životě. A tu jsem záhy poznal, že běžná životopisná data o Vetrovi potřebují nutně revise. Autor Islandie je velmi zajímavý zjev v naší literatuře, který si toho plně zaslouhuje, aby obraz jeho života byl založen na spolehlivějších základech, než tomu namnoze dosud bylo.

Nemohu ukončit svou práci, nevzpomínaje vděčně všech, kdož mne při ní ochotně podporovali. Jsou to: správy král. knihovny v Kodani, knihovny Ossolińských ve Lvově, knihovny universitní a knihovny Národního musea v Praze, dále pánové: vrchní odborný rada K. Hrdina, univ. prof. Dr. Fr. Hrubý, prof. Fr. Křemen, univ. prof. Dr. Fr. Ryšánek, prof. Dr. V. Sokol, J. M. rektor Masarykovy university prof. Dr. St. Souček, prof. Dr. Fr. Šimek, prof. Dr. B. Vydra, zvláště pak ředitel knihovny Národního musea v Praze Dr. Josef Volf.

Ve své práci užívám těchto zkratk spistů a článků, k nimž častěji odkazuji:

- Sigurd Jónasson, *Annaler*. — Sigurd Jónasson, *Nogle Bemærkninger til Daniel Streye's Beskrivelse af Island*. (*Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie*. Kjöbenhavn. 1858, str. 298—321.)
- Thoroddsen, *Gesch.* I., II. — Th. Thoroddsen, *Geschichte der isländischen Geographie*. Autorisierte Übersetzung von August Gebhardt. Leipzig I. Bd. 1897. II. Bd. 1898.
- Thoroddsen, *Island*. I., II. — Th. Thoroddsen, *Island, Grundriß der Geographie und Geologie*. Gotha. *Ergänzungsheft* Nr. 152 zu *Petermanns Mitteil.* 1905. I. *Ergänzungsheft* Nr. 153. 1906. II.
- Thorson, *Annaler*. — Edvin M. Thorson, *Kortfattet Beskrivelse af den Ø Islandia ved Daniel Streye (Vetterus); fra Polsk oversat med en Inledning*. (*Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie*. Kjöbenhavn 1858, str. 251—298.)
- Walter, *Xen*. Prag. — Emil Walter, *Daniel Vetter's „Islandia“*. *Xenia Pragensia*. Ernesto Kraus septuagenario et Josepho Janko, sexagenario ab amicis, collegis, discipulis oblata. Prag 1929. str. 202—232.

- Walter, Čs. R. I., II. — Emil Walter, „Íslania“ Daniele Strýčka.
K česko-islandským stykům v minulosti. Československá
Republika, roč. 251. I. čís. 201 (27. srpna 1930), II. čís. 202
(28. srpna 1930).
- Zíbrt, Islandia. — Č. Zíbrt, Daniel Fetter: Islandia aneb krátké vy-
psání ostrova Islandu. Vytiskné od Daniela Michálka
v Praze 1673. Praha 1894 (otisk ze Světozora 1893).